

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 3 april 1946 kl. 10 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om radioanläggningar m. m.

Genom en den 8 mars 1946 dagtecknad proposition, nr 200, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g **om radioanläggningar m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Med radioanläggning förstås i denna lag sådan anläggning för överförande eller mottagande genom radiovågor av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning.

Anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, benämnes i denna lag radiomottagningsapparat.

2 §.

För rätt att här i riket eller å svenskt fartyg eller svenskt luftfartyg utom riket innehava eller nyttja radioanläggning erfordras tillstånd av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av telegrafstyrelsen.

3 §.

Tillstånd meddelas för viss tid. Vid meddelande av tillstånd föreskrives, under förbehåll av enskild rätt, på vilket sätt och under vilka villkor i övrigt radioanläggningen må innehavas och nyttjas.

Om avgift för innehav av radioanläggning gäller vad Konungen förordnar.

4 §.

Innehar eller nyttjar någon radioanläggning utan tillstånd eller i strid mot föreskrift som meddelats enligt 3 §, straffes med dagsböter eller fängelse.

Anläggningen vare ock förverkad; dock skall sådan påföljd icke inträda där förseelsen skett av förbiseende eller under omständigheter som eljest äro synnerligen mildrande eller om förseelsen begåtts av annan än anläggningens innehavare och denne ej låtit något komma sig till last i avseende å förseelsen.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, ävensom förverkad egendom tillfalla kronan.

6 §.

I fråga om rätt att här i riket eller å svenskt fartyg eller svenskt luftfartyg utom riket innehava radiomottagningsapparat samt om avgift för innehav av dylik apparat gäller vad Konungen förordnar.

7 §.

Vad i 2—6 §§ stadgas äger ej tillämpning å radioanläggning eller radiomottagningsapparat å främmande fartyg eller luftfartyg. De föreskrifter härutinnan, som kunna erfordras, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Genom denna lag upphäves lagen den 3 november 1939 (nr 795) om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni, dock att tillstånd, som meddelats med stöd av sistnämnda lag, icke skall förlora sin giltighet.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Den första svenska lagstiftningen om anläggningar för telegrafering eller telefonering utan tråd tillkom år 1905 och avsåg att skapa förutsättningar för en statlig kontroll av det nya kommunikationsmedlet, som då stod i början av sin utveckling. Lagen, som trädde i kraft den 1 januari 1906, innefattade förbud att här i riket utan Konungens tillstånd utföra elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd. Detta koncessionstvång har sedermera bibehållits i de senare utformningar av radiolagen (av år 1907, 1924 och 1939), som efter hand ersatt tidigare editioner. Den nu gällande lagen om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni är utfärdad den 3 november 1939 (nr 795).

Den, som önskat erhålla tillstånd att innehava eller nyttja radioanläggning, har haft att ingiva en till Konungen ställd ansökan, vilken remitterats till telegrafstyrelsen och försvarsstaben. Ansökan har även kunnat insändas till telegrafstyrelsen, som efter försvarsstabens hörande vidarebefordrat densamma till Kungl. Maj:t. Den sökande har sedermera fått lösa resolution å

meddelat tillstånd i kommunikationsdepartementet. Tillstånden ha meddelats att gälla till utgången av det kalenderår, då de beviljats, men ha sedermera förlängts på ett år i sänder genom årliga generella beslut av Kungl. Maj:t. I Kungl. Maj:ts resolution ha varit intagna de villkor, som tillståndshavaren haft att iakttaga.

Med hänsyn till av kriget förorsakade förhållanden utfärdade telegrafstyrelsen på framställning av chefen för försvarsstaben den 2 september 1939 förbud mot all sändning från privata radioanläggningar. Tillstånden att innehava och nyttja dylik anläggning fortforo dock att gälla och upphävdes först påföljande år, sedan Kungl. Maj:t på framställning av styrelsen den 20 december 1940 förklarat sig icke vilja förnya de tillstånd att innehava och nyttja radioanläggningar, vilka upphörde att gälla med utgången av år 1940.

I skrivelse den 8 februari 1946 har telegrafstyrelsen meddelat, att styrelsen, sedan frågan om amatörsändarverksamhetens återupptagande blivit aktuell i och med de ändrade utrikespolitiska förhållandena, tagit initiativ till överläggningar mellan representanter för telegrafverket och de i saken närmast intresserade parterna — chefen för försvarsstaben, säkerhetschefen, statspolisintendenten samt föreningen Sveriges sändaramatörer — i avsikt att utreda frågan om de bestämmelser, som borde utfärdas i ämnet, då verksamheten kunde få återupptagas i vårt land. Representanterna ha antagit benämningen de delegerade för amatörradioverksamhetens ordnande.

Överläggningarna ha resulterat i ett den 30 oktober 1945 dagtecknat förslag till ordnandet av amatörsändarverksamheten i riket, vilket i avskrift vidfogats styrelsens skrivelse.

Förslaget går i huvudsak ut på

att tillståndsgivningen skulle överflyttas från Kungl. Maj:t till telegrafstyrelsen,

att ett särskilt kompetensbevis, amatörcertifikat, av tre olika klasser skulle införas och utgöra en förutsättning för erhållande av tillstånd,

att de skilda certifikatklasserna skulle giva innehavaren olika befogenheter med avseende på sändningseffekter och trafiksätt,

att inhämtande av yttrande över ansökan om amatörtillstånd regelmässigt skulle ske från vederbörande länsstyrelse eller överståthållarämbetet samt

att vissa avgifter skulle utkrävas dels för avläggandet av certifikatprov och dels årligen för tillståndet under hela dess giltighetstid.

Vad angår spörsmålet om överflyttande av tillståndsgivningen beträffande amatörradioanläggning från Kungl. Maj:t till telegrafstyrelsen ha de delegerade för amatörradioverksamhetens ordnande i sitt nyssnämnda förslag inledningsvis erinrat om att telegrafstyrelsen redan år 1925, i anledning av skrivelse från chefen för kommunikationsdepartementet, inkommit med förslag i ämnet samt att samma fråga därefter varit föremål för ingående överläggningar, vilka resulterat i nya förslag angående sådan lagändring att telegrafstyrelsen finge befogenhet att utfärda amatörtillstånd. De tidigare

förslagen hade emellertid icke föranlett någon ändring i 1924 års radiolag, och någon omläggning i sådant hänseende hade icke heller ägt rum vid omarbetningen av radiolagen hösten 1939.

Beträffande de saksakal, som talade för en lagändring, ha de delegerade anfört i huvudsak följande:

Vad tillståndsgivningen beträffar är det uppenbart, att det innebär ett förenklat handläggningssätt att telegrafstyrelsen efter samråd med försvarsstaben prövar ärendet och meddelar tillstånd i enlighet med av Kungl. Maj:t givna direktiv. Därest en sökande av telegrafstyrelsen får avslag på en framställning om tillstånd, är det honom obetaget att överklaga beslutet hos Kungl. Maj:t. Det är emellertid att förutse, att detta komme att äga rum endast i undantagsfall.

Att vissa fördelar ur expeditionssynpunkt äro förenade med en översflyttning till telegrafstyrelsen av befogenheten att handhava det i och för sig normalt rutinmässiga meddelandet av tillstånd för radioamatörer, torde vara uppenbart. Än större fördelar vinnas emellertid härigenom i betraktande av att styrelsen sålunda får i sin hand att bättre än nu vidtaga åtgärder vid överträdelse av utfärdade föreskrifter för amatörrörelsens bedrivande, vare sig det gäller temporär eller definitiv indragning av tillståndet. Det är överhuvud taget icke tänkbart, att telegrafstyrelsen i varje särskilt fall av förseelse mot amatörbestämmelserna skulle hos Kungl. Maj:t anmäla förhållandet och hemställa om åtgärd. Ett sådant system komme att resultera i att begångna överträdelse av utfärdade föreskrifter överhuvud taget bleve utan påföljd. I alla länder med ordnad amatörrörelse ligger det även i telegrafförvaltningens eller motsvarande organs hand att jämlikt gällande internationella bestämmelser övervaka, att amatörrörelsen bedrivs på reglements-enligt sätt.

Telegrafstyrelsen har i sin skrivelse för egen del uttalat, att enligt styrelsens mening de delegerades förslag borde läggas till grund för amatörsändarverksamheten i fortsättningen. Styrelsen hade med anledning därav uppgjort förslag till ny lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni, enligt vilket Kungl. Maj:t skulle få möjlighet att åt styrelsen uppdraga att meddela tillstånd till innehav av radioanläggning.

I detta sammanhang har styrelsen framhållit, att tillståndsgivningen ej blott för amatörsändare utan även för två andra kategorier av radioanläggningar, nämligen för sådana fartygsradiostationer som icke vore telegrafverkets egendom samt för anläggningar avsedda för rent tillfälliga ändamål, borde överlåtas på styrelsen.

Departementschefen, statsrådet Nilsson, har i propositionen anfört följande:

»Telegrafstyrelsens förslag till ändring i gällande lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni innebär, att Kungl. Maj:t skulle erhålla möjlighet att uppdraga åt styrelsen att meddela tillstånd till innehav eller nyttjande av radioanläggningar. Styrelsen skulle vidare äga att i vissa fall förklara meddelat tillstånd förverkat. Anledningen till att nämnda fråga nu upptagits till prövning är i främsta rummet den, att verksamheten på ifrågasvarande område, sedan fredsförhållanden nu åter inträtt, kan antagas komma att avsevärt utvecklas.

Detta gäller först och främst amatörsändarverksamheten. Denna har under kriget legat helt nere. Genom beslut tidigare denna dag har emellertid Kungl. Maj:t på vissa villkor provisoriskt förnyat de tillstånd vilka upphörde vid utgången av år 1940. Nya tillstånd torde småningom komma att sökas av sändaramatörer. Då dessa ärenden i allmänhet äro av rutinmässig natur, synes en överflyttning till telegrafstyrelsen av tillståndsgivningen icke böra möta hinder. En dylik överflyttning torde emellertid få anses önskvärd även ur den synpunkten, att styrelsen närmast bör hava att övervaka att amatörflyttningen bedrivs på reglementsenligt sätt.

Beträffande handelsflottans fartyg har tillståndsgivningen för olika radioanläggningar hittills ansetts kunna ordnas inom ramen för telegrafstyrelsens allmänna koncession att utföra och nyttja dylika anläggningar. Emellertid torde, såsom styrelsen framhållit, i de fall då anläggningarna icke ägas av styrelsen formliga tillstånd böra utfärdas. Detta bör av praktiska skäl ankomma på styrelsen. Även i övrigt föreligger behov att, i fall då enligt gällande lag särskilt tillstånd erfordras, meddela tillstånden under enklast möjliga former och utan alltför stor administrativ omgång. Detta behov gör sig starkare gällande ju mera radiotekniken utvecklas, och jag vill därför tillstyrka sådan ändring i lagen, att Kungl. Maj:t erhåller möjlighet att i den utsträckning vid varje tidpunkt kan anses erforderlig överlämna tillståndsgivningen för olika grupper av radioanläggningar till styrelsen.

Det har synts mig lämpligt att i samband med den nu av mig förordade sakliga ändringen i lagen om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoner låta vidtaga jämväl en formell överarbetning av lagen. Resultatet härav föreligger i form av ett inom kommunikationsdepartementet upprättat förslag till lag om radioanläggningar m. m.

Sedan statsmakterna tagit ståndpunkt till denna lagstiftningsfråga, torde jag få anmäla det förslag till amatörsändarverksamhetens ordnande, för vilket redogörelse i korthet lämnats i det föregående. Jag vill emellertid redan nu framhålla, att Kungl. Maj:t enligt 3 § i den föreslagna nya lagen må fastställa avgift för innehav av radioanläggning samt att Kungl. Maj:t torde äga fastställa storleken av de avgifter, som kunna finnas böra erläggas till telegrafverket för avläggandet av certifikatprov.»

Lagrådet har mot det till lagrådet remitterade lagförslaget framställt erinringar av formell natur, som beaktats vid utarbetandet av det genom propositionen framlagda förslaget.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget och får därför hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 2 april 1946.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Holmbäck, Linder, Wistrand, Forslund, Löfvander, Hage* och *Björkman*;

från andra kammaren: herrar *Olovson* i Västerås, *Hagård, Holm*, fru *Johansson*, herrar *Osterman, Carlsson* i Bakeröd, *Andersson* i Eskilstuna och *Andersson* i Alfredshem.
